

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

Sporočilo za medije

REZULTATI PRESKUSOV VSEBNOSTI SVINCA V KRVI OTROK IZ ZGORNJE MEŽIŠKE DOLINE

Ravne na Koroškem, 30. avgust 2022 - Na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (NIJZ), območni enoti Ravne na Koroškem, sodelujemo v Programu ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini. V sklopu programa vsako leto izvedemo preskušanje vsebnosti svinca v krvi otrok. V letošnjem letu smo na odvzem vzorcev krvi povabili tri leta stare otroke iz Zgornje Mežiške doline. Vabilo smo odposlali 124 kandidatov iz občin Črna na Koroškem in Mežica. Zbrali smo 69 vzorcev krvi. Pri pregledu kriterijev smo zaradi starosti oz. naslova stalnega bivališča izločili 2 rezultata. V končno analizo je bilo vključenih 67 rezultatov, ciljna vrednost programa pa je bila presežena pri 3 (4,5%) otrocih. Že drugo leto zapored nas je razočaral slab odziv, rezultati pa so pokazali, da je bil leta 2007 zastavljen cilj dosežen in zelo visoke vsebnosti svinca v krvi 100 µg/l in več opažamo le še pri posameznih otrocih.

Konec meseca maja oz. v začetku junija smo na NIJZ OE Ravne izvedli odvzem vzorcev krvi triletnikov iz Zgornje Mežiške doline. Skupno so bili odvzeti vzorci krvi pri 69 otrocih. Vzorci krvi so bili odvzeti v laboratorijih ZD Ravne v Mežici, Črni in Ravnah na Koroškem. Laboratorijske analize na vsebnost svinca v krvi so bile izvedene na Kliničnem inštitutu za klinično kemijo in biokemijo Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana.

V analize je bilo vključenih 67 rezultatov, ki so ustrezali kriterijem starosti (24 do 48 mesecev) in naslova stalnega bivališča (občini Črna na Koroškem in Mežica). Na ta način je zagotovljena primerljivost s predhodnimi leti. Pri treh (3) otrocih je bila ugotovljena vsebnost svinca v krvi 100 mikrogramov oz. več na liter krvi. To predstavlja manj kot pet odstotni (4,5 %) delež, kar je pod ciljno vrednostjo programa (do leta 2022 manj kot 5 % otrok z vsebnostjo svinca v krvi ≥ 100 µg/l). Vrednosti nižje od 50 mikrogramov svinca na liter krvi je imelo 52 otrok, kar pomeni 78 % delež.

»Že drugo leto zapored smo izjemno razočarani nad odzivom. Na moji lestvici prioritet je zdravje zelo visoko in tudi svoje otroke sem testirala. Želim si, da bi vsak starš videl priložnost, da preveri izpostavljenost oziroma občutljivost lastnega otroka in potem seveda stori vse, da bi bila le ta čim

nižja. Če se lahko izgovarjamo, da živimo v onesnaženem okolju, pa ni izgovora za to, da ne izvajamo varovalnih ukrepov,« pravi zdravnica **Neda Hudopisk**, predstojnica NIJZ OE Ravne.

Primerjava rezultatov glede na občino bivanja in glede na spol so pokazali višje vrednosti pri otrocih iz občine Črna na Koroškem in pri dečkih, česar smo že navajeni. Letos smo pri otrocih z visokimi vsebnostmi ugotavljali, da so starši zaposleni v industriji svinca, za vse tri pa je bilo tudi navedeno, da se precej pogosto igrajo v pesku.

Po načrtu je leto 2022 zadnje leto izvajanja programa. Pogled na rezultate preskušanja vzorcev krvi v zadnjih 4 letih kaže, da je cilj (manj kot 5 % otrok z vrednostjo svinca v krvi 100 in več $\mu\text{g/l}$) dosežen. Poznavajoč problematiko svinca in njegovo škodljivost ter vedno ostrejšše mednarodne standarde, pa lahko ugotovimo, da je stanje daleč od idealnega. Želeli pa bi si nadaljnega nižanja vsebnosti svinca v krvi otrok, kar bi v prihodnjih letih zahtevalo dodatne ukrepe in prilagoditve za zmanjšanje izpostavljenosti otrok svincu. Predstojnica Neda Hudopisk poudarja: *»Morda je dosežen cilj programa, javnozdravstveni problem pa ostaja. Na NIJZ zagovarjamo nadaljevanje preventivnih javnozdravstvenih dejanj. Tudi nadalje mora biti občanom omogočeno testiranje otrok na vsebnost svinca ter vsa nadaljnja terapija, če bi bila potrebna. Z informiranjem in motiviranjem občanov za samozaščitno ravnanje bomo nadaljevali.«*

Vsebnosti svinca v krvi otrok iz ZMD v letu 2022

Izmerjene vsebnosti svinca v krvi triletnih otrok iz Zgornje Mežiške doline v letu 2022 so bile od 11 do 223 $\mu\text{g/l}$. Povprečna koncentracija svinca v krvi je bila 39,6 $\mu\text{g/l}$, geometrična srednja vrednost je bila 33,2 $\mu\text{g/l}$, mediana pa 31 $\mu\text{g/l}$. Visoke vrednosti (100 $\mu\text{g/l}$ in več) so imeli 3 (4,5 %) otroci, nižje vrednosti (pod 50 $\mu\text{g/l}$) pa 52 otrok (77,6 %). Povprečne vrednosti so bile nekoliko nižje kot lansko leto oz. na nivoju predhodnih treh let. Po 15 letih lahko ugotavljamo, da je bil zastavljen cilj dosežen in da so vrednosti svinca v krvi otrok iz Zgornje Mežiške doline nižje od 100 $\mu\text{g/l}$. Za stanje v letu 2022 pa so izmerjene vrednosti kljub temu zelo visoke in bi bilo potrebno tudi nadalje delati v smeri njihovega znižanja. V analizo je bilo vključenih 35 rezultatov testiranja krvi dečkov in 32 rezultatov testiranja krvi deklic. Kot običajno so bile srednje vrednosti za vsebnost svinca v krvi višje pri fantih, razen povprečja, na katerega vpliva izmerjena ekstremna vrednost pri deklici. Primerjava glede na občino bivanja kaže višje povprečne vrednosti (aritmetična sredina, geometrična sredina in mediana) za otroke iz občine Črna na Koroškem (tabela 2). Zadnji dve leti so bile najvišje vrednosti (100 $\mu\text{g/l}$ ali več) izmerjene pri otrocih iz občine Črna Koroškem.

Tabeli 1 in 2 prikazujeta povprečne vrednosti svineca v krvi triletnih otrok iz Zgornje Mežiške doline v letu 2022 (število, mediana, geometrična sredina, aritmetična sredina) glede na spol oz. občino bivanja.

SPOL	N	Mediana	Geometrična sredina	Povprečje
MOŠKI	35	33	34,97	38,94
ŽENSKI	32	27	31,38	40,38
SKUPAJ	67	31	33,21	39,63

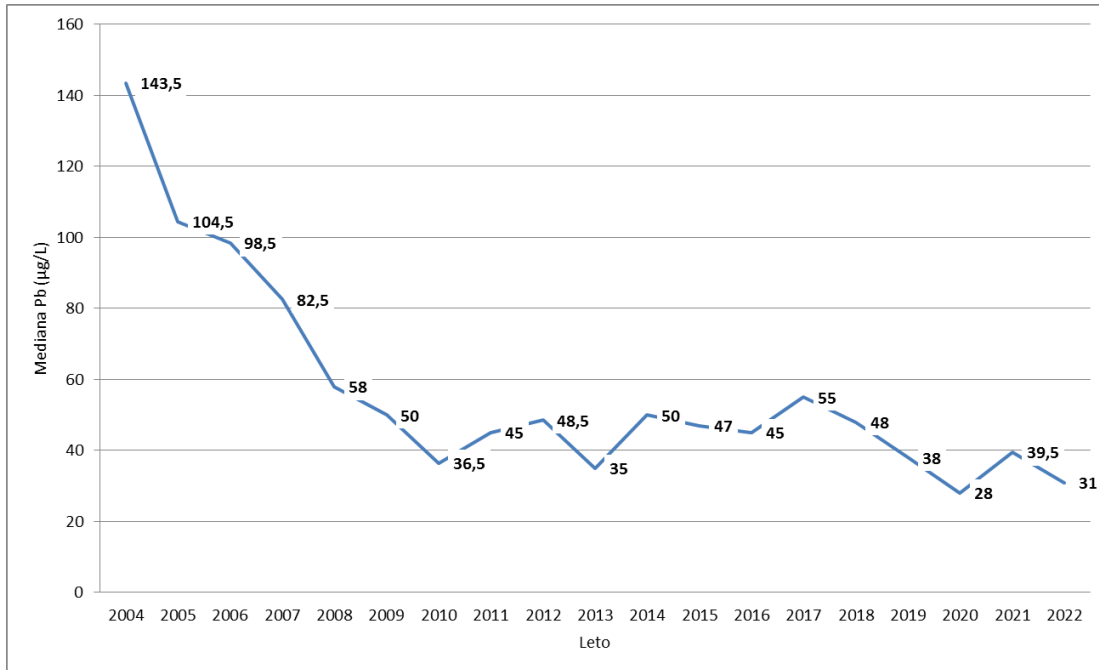
Tabela 1

OBČINA	N	Mediana	Geometrična sredina	Aritmetična sredina
MEŽICA	32	27	28,39	31,97
ČRNA NA KOROŠKEM	35	33	38,33	46,63

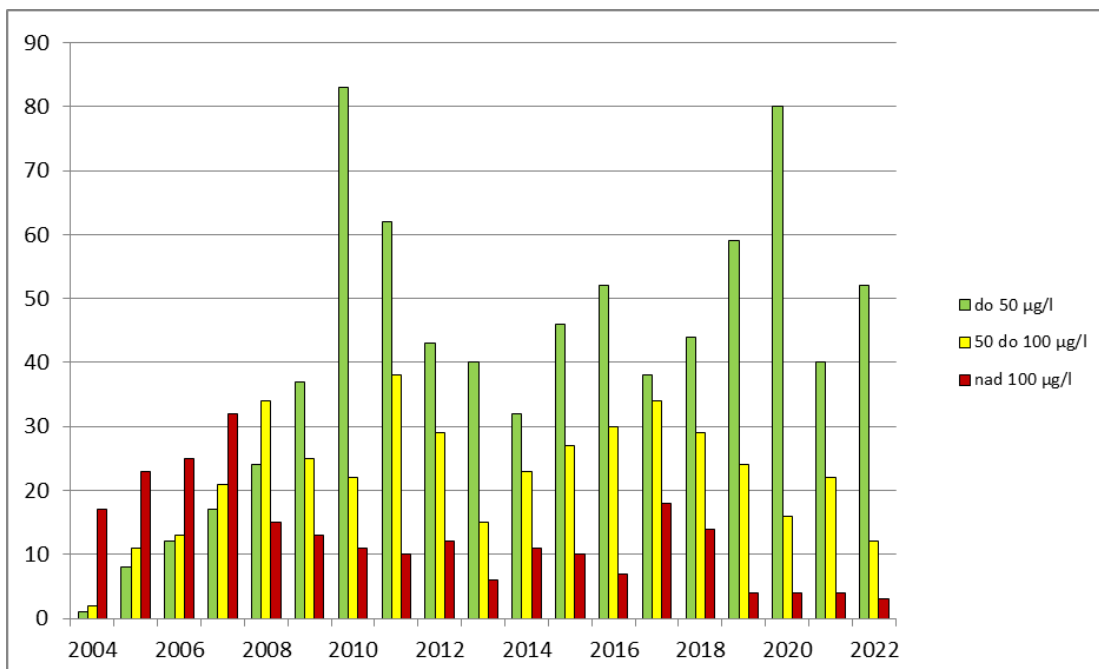
Tabela 2

Primerjava s preteklimi leti

Povprečne vrednosti svınca v krvi triletnih otrok iz Zgornje Mežiške doline v letu 2022 so potrdile rezultate zadnjih treh let. Delež otrok z visoko vsebnostjo svınca v krvi ($100 \mu\text{g/l}$ in več) je bil skladen z zastavljenim ciljem meritev. Primerjava mediane vrednosti svınca v krvi triletnikov in števila triletnikov iz Zgornje Mežiške doline, glede na vrednost svınca v krvi od začetka merjenja, so prikazane na spodnjih grafih.

Graf 1: Mediana vrednosti svınca v krvi triletnikov iz Zgornje Mežiške doline po letih

Graf 2: Število triletnikov iz Zgornje Mežiške doline glede na vrednost svınca v krvi po letih